

Onderhoudsplan en logboek WildeWeeldeWereld Appeltern

Inhoud

Inhoud	2
1. Adressen	4
2. Inleiding	5
3. Algemeen onderhoud beplantingen	6
3.1. Omschrijving beplanting Wilde Weelde Wereld	6
3.2. Algemeen onderhoudsschema beplantingen:	7
3.3. Onderhoudskalender:	9
4. Specifiek onderhoud beplantingen deeltuinen	11
4.1. Zwemvijver	11
4.2. Bloemenweides	11
4.3. Houtwal	11
4.4. Stadsborders	12
4.5. Buurtoase vaste planten borders	12
4.6. Buurtoase heesterborders	13
4.7. Buurtoase vijver en oeverbeplanting	14
4.8. Spiraalheuvel	15
4.9. Koekoeksbos	15
4.10. Adoptietuin: Buurtontmoetingsplek	16
4.11. Adoptietuin: Zorgtuin	16
4.12. Adoptietuin: Eetbare tuin	16
4.13. Adoptietuin: Achtertuin	16
4.14. Adoptietuin: Kleine beestjes tuin	17
4.15. Adoptietuin: Zevenblattuin	17
4.16. Openbaar groen strook	18
4.17. Stinzenplantenbos	18
4.18. Vuurplaats	19
5. Verhardingen, halfverhardingen en speelondergronden:	20
6. Afrasteringen en omheiningen	20
7. Bouwkundige elementen	21
8. Speelaanleidingen	21
8.1. Wettelijke kaders en veiligheid rondom spelen:	21
8.2. inspectie speelaangelegenheden:	22
8.3. Omschrijving aanwezige speelaanleidingen	24
9. Beplantingslijsten	25
9.1. Zwemvijver	25
9.2. Bloemenweides	25
9.3. Houtwal	26
9.4. Stadsborders	26
9.5. Buurtoase vaste planten borders	29
9.6. Buurtoase heesterborders	29
9.7. Buurtoase vijver en oeverbeplanting	30
9.8. Spiraalheuvel	31
9.9. Koekoeksbos	32
9.10. Adoptietuin: Buurtontmoetingsplek	32
9.11. Adoptietuin: Zorgtuin	33
9.12. Adoptietuin: Eetbare tuin	34
9.13. Adoptietuin: Achtertuin	34
9.14. Adoptietuin: Kleine beestjes tuin	35
9.15. Adoptietuin: Zevenblattuin	36

9.16.	<i>Openbaar groen strook</i>	36
9.17.	<i>Stinzenplantenbos</i>	37
9.18.	<i>Vuurplaats</i>	38
10.	Logboeken	39

1. Adressen

Locatie:	Tuinen van Appeltern Walstraat 2a 6629 AD Appeltern tel. 0487- 54 17 32 mob.tel. Ben van Ooijen 06- mob.tel. Jan van Ooijen 06- info@appeltern.nl
Communicatie & Coördinatie	Tuin van de buren Moniek de Bakker Gorinchemsestraat 38 4231 BH Meerkerk 0183 354374 - 06 17382345 moniek@tuinvandeburen.nl
Ontwerper	Emiel Versluis Vis a Vis Ontwerpers Daalderstraat 9 4285 AV Woudrichem 0183-310743 - 06-55772591 info@visavisontwerpers.nl www.visavisontwerpers.nl
Hoofd uitvoering	Martijn van der Loo Soöntiens Hoveniers Urkhovenseweg 570 5641 KX Eindhoven 040 – 2811339 – 06- info@tuincentrumsoontiens.nl
Pr en sponsoring	Connie Ettema Ettema Tuininrichting Kastanjelaan 13 6866 CS Heelsum 0317-313115 - 06-23689038 info@ettematuininrichting.nl www.ettematuininrichting.nl

2. Inleiding

De Wilde Weelde Wereld Appeltern

De Tuinen van Appeltern heeft de vakgroep Wilde Weelde gevraagd een natuurlijke tuin aan te leggen op het voorbeeldtuinencomplex in Appeltern. In januari 2013 is een ontwerp voor de Wilde Weelde Wereld Appeltern vastgesteld, gemaakt door Emiel Versluis van Vis a Vis Ontwerpers.

Het terrein is ca 5000 m² groot en zal alle kenmerken van een Tuinreservaat gaan bevatten. Het ligt in de noordoosthoek van de Tuinen van Appeltern.

Door de tuin lopen goed toegankelijke hoofdpaden en informele avontuurlijke paadjes. Je komt verschillende sferen tegen: van de beslotenheid van een bosje naar een doorkijk over de waterpartij met natuurlijke oevers en verborgen hoekjes, van een uitzicht vanaf het uitzichtpunt over gevarieerde bloemenweides naar de meer stenige wereld van stadsborders (openbaar groen), stadstuintjes en de zwembijver. De indeling van de tuin nodigt de bezoeker als vanzelf uit tot ontdekken. Omringd door ruige bloemrijke bosranden, hoge grassen en struwelen is dit een plek om tot rust te komen.

Achter de verschillende thematuintjes ligt een oase, ingericht als een gemeenschappelijke buurttuin. Stapstenen en een boomstam vormen een avontuurlijke route. En weelde aan wilde planten, bomen en struiken omringen je. Een plek om samen met buurtgenoten te genieten van natuur en rust.

De beplanting van de tuinen zal worden ingericht als biotopen. Planten worden bij elkaar gekozen op basis van hun groeiplaatsfactoren, meer dan op kleur of vorm. Er ontwikkelt zich een evenwicht dat vanzelfsprekend aandoet. In de tuin kun je ontdekken welke planten groeien in diverse biotopen. We laten er zien hoe je de ideeën van Wilde Weelde kunt toepassen in je eigen tuin en hoe we vorm geven aan groen voor bijvoorbeeld ouderen, gehandicapten en kinderen. Er wordt gewerkt met verrassende materialen met een duurzaam karakter.

Realisatie

De realisatie vindt plaats door een flink aantal bedrijven binnen de vakgroep. Daarnaast hebben individuele Wilde Weelde bedrijven stukken van de tuin geadopteerd. Er worden regelmatig werkdagen georganiseerd, waaraan alle leden kunnen meedoen.

Niet alles wordt in één keer aangelegd. Juist de aanleg van verschillende onderdelen is aanleiding om het publiek te betrekken bij het ontwikkelen van een natuurlijke tuin.

3. Algemeen onderhoud beplantingen

3.1. Omschrijving beplanting Wilde Weelde Wereld

Bomen

In de Wilde Weelde Wereld zijn een groot aantal bomen aangeplant. Het merendeel van deze bomen zijn inheemse soorten. Ook zijn er enkele uitheems boomsoorten aangeplant die een meerwaarde hebben bijvoorbeeld als drachtplant, eetbare vruchten of een cultuurhistorische herkomst.

Heesters

Er zijn een groot aantal heesters aangeplant. Het merendeel van deze heesters zijn inheemse soorten. Ook zijn er enkele uitheems heestersoorten aangeplant die een meerwaarde hebben bijvoorbeeld als drachtplant, eetbare vruchten of een cultuurhistorische herkomst.

Kruidachtigen / vaste planten

Belangrijk voor alle deeltuinen is de samenstelling van de kruidlaag. Hierbij is gebruik gemaakt van een grote variatie aan vaste planten, één en tweejarigen en bolgewassen. Het grootste deel van het toegepaste sortiment bestaat uit inheemse soorten maar zijn ook veel uitheemse tuinplanten toegepast, vooral als deze ook een toegevoegde waarde hebben voor de biodiversiteit en de beleving. Veel planten zijn aangeplant maar er zijn ook, met name één- en tweejarigen ter plaatse ingezaaid.

In de meeste vakken is ruimte voor een spontane ontwikkeling van de kruidlaag. Door selectief wieden wordt het evenwicht tussen de soorten bewaard en worden (daar) ongewenste soorten verwijderd. Een deel van de vakken kan extensief beheerd worden met periodiek maaien en slechts ongewenste onkruiden verwijderen. In het algemeen worden de vakken met meer uitheemse vaste planten intensiever onderhouden middels wieden en plukken dan de vakken met natuurlijke inheemse vegetatie.

Bloemrijk grasland

Op een aantal plaatsen in de Wilde Weelde Wereld is bloemrijk grasland aangelegd. Bloemrijk grasland kenmerkt zich door een sterk gemengde vegetatie van grassoorten en inheemse kruiden. Het is aanvankelijk een sterk dynamische vegetatie. Afhankelijk van voedingsgraad, vocht en bodemsamenstelling zullen verschillende soorten tot ontwikkeling komen. De eerste jaren treden vooral pioniersoorten sterk op de voorgrond. Maar naar mate de vegetatie ouder wordt stabiliseert deze zich en nemen vaste meer stabiele soorten een groot aandeel in de vegetatie voor hun rekening. Het beheer bestaat uit maaien en afvoeren en is gericht op verschraving van het voedselaanbod. Afhankelijk van de soortensamenstelling zal er 1 tot 3 maal jaarlijks gemaaid worden. Het maaien gebeurt steeds gefaseerd waardoor er steeds bloeiende beplanting en waardplanten aanwezig blijven voor insecten.

Maaipaden

Naast de halfverharde en verharde wandelpaden zijn er verschillende graspaden in de tuinen aanwezig. Deze bestaan uit kort gras met lage kruiden zoals klavers, madeliefje, biggenkruid, brunel en weegbree. Deze paden worden frequent gemaaid, eens per twee tot drie weken, afhankelijk van de groeisnelheid en de periode van het jaar. Er wordt gemaaid met een gewone grasmaaier met opvangbak. Het maaisel wordt afgevoerd om tot een schralere vegetatie te komen. Tussen de maaibeurten door krijgen de lage kruiden de kans om steeds weer in bloei te komen.

Vijvers

De vijver bestaat uit twee delen; Een natuurvijver is gemaakt van folie waarop een laag maaszand is aangebracht. De grote vijver is uitgegraven en het waterpeil blijft op hoogte door de natuurlijke blauwe kleilaag op +/- 90cm onder peil. De oever is hier op diverse manieren geprofileerd. Een steile kleiwand op de noordoever met een palenrij, een flauwe oever op de oostzijde om een warme zuid georiënteerde oevervegetatie te creëren met de overloop naar een struweelbeplanting. De zuidoever is steiler en de westoever vormt de overgang naar de hoger gelegen folievijver. Een ondiepe moeraszone met grote stapstenen vormt hier een doorwaadbare plaats. Rond de vijver is ruimte voor allerlei oeverplanten en in het ondiepe water groeien moerasplanten. Dieper in het water zorgen onderwaterplanten voor het leveren van zuurstof en het omzetten van voedingsstoffen. Er ontstaat een evenwichtig biotoop voor allerlei waterinsecten en amfibieën zoals kikkers, padden en salamanders. In de natuurvijver horen geen vissen thuis. Deze zorgen voor verstoring en eten de insectenlarven en de kikkervisjes op. De natuurvijver moet vooral met rust gelaten worden en is alleen bedoeld om naar te kijken en van te genieten. Voorzichtig met een schepnetje kijken wat er allemaal in leeft is natuurlijk wel erg leuk en leerzaam. Maar de vijver moet niet te sterk verstoord worden.

Adoptietuinen

Een aantal kleinere deeltuinen met ieder een eigen thema zijn door Wilde Weelders zelfstandig of in groepsverband aangelegd en worden als zodanig ook door deze leden onderhouden. De thema's zijn divers en zelfgekozen, Er worden mogelijkheden getoond om het ecologisch tuinieren in eigen tuin of bijvoorbeeld in de zorg toe te passen. De beplanting is divers.

Speelbos

Het speelbos bestaat uit een opgaande heesterbeplanting van voornamelijk inheemse soorten zonder stekels zoals hazelaar, wilg, els, haagbeuk. De structuur is vrij open zodat je goed zicht hebt op wat er gebeurt maar door de vele stammen en het hogere dichte bladerdak geeft het bos toch een spannend gevoel. In de onderbeplanting is op minder betreedbare plaatsen ruimte voor varens en inheemse zoom- en stinzenplanten.

Stinzenbos

Het stinzenbos bestaat uit een opgaande bomen- heesterbeplanting van voornamelijk inheemse soorten zonder stekels zoals hazelaar, wilg, els, haagbeuk. De structuur is vrij open zodat er voldoende licht valt op de onderbegroeiing. In de onderbeplanting is ruimte voor varens en inheemse zoom- en stinzenplanten. De boshoek wordt jaarlijks gevoed met een laag bladaarde van verteerd blad uit de tuin van Appeltern.

3.2. Algemeen onderhoudsschema beplantingen:

Frequentie:

half maart-half april: 1x voorjaarsbeurt

april-november: 1x per maand, in natte perioden 1x per 3 weken, onderhoudsbeurt. totaal 9 maal

november-december: 1x najaarsbeurt

januari-februari: 1x wintersnoei bomen en heesters

Voorjaarswerkzaamheden:

half maart-half april

- de afgestorven bloem- en bladrestanten van vaste planten afknippen

- te veel, dat wil zeggen verstikkend, oud blad tussen de planten weghalen
- snoeien van de zwakkere heesters zoals rozen en vlinderstruiken
- wintergroene vaste planten terug snoeien
- snoeien klimplanten en vast zetten/opbinden
- onkruidvrij maken
- voorjaarsonderhoud vijvers
- maaien graspaden, eens per 2 tot 3 weken
- voorjaarsonderhoud bloemrijk grasland
- zwerfvuilverwijderen
- vuilafvoer (klein organisch afval zonder onkruidzaad naar de composthoop)
- bemesting indien gewenst: samengestelde organische mest

april-november

1x per maand, in natte perioden 1x per 3 weken, onderhoudsbeurt; totaal 9 maal In de aanloop naar het reguliere onderhoud op termijn stellen we het eerste jaar een onderhoudsfrequentie voor van 1x per 2 weken.

april- juni

- onkruidvrij maken vaste planten / selectief wieden/plukken
- zwerfvuilverwijderen
- vroeg bloeiende vaste planten na de bloei terugknippen om hergroei en herbloei te bevorderen
- heesters met een voorjaarsbloei na de bloei snoeien
- inplanten/inzaaien en selectief wieden van één- en tweejarigen
- voorzomersonderhoud vijvers
- maaien graspaden, eens per 2 tot 3 weken
- 1e maaibeurt (gefaseerd) bloemrijk grasland
- vuilafvoer

halfaugustus - eind oktober

- onkruidvrij maken vaste planten / selectief wieden/plukken
- zwerfvuilverwijderen
- correctiesnoei van de heesters en terug snoeien van uitgebloeide of te sterk uitgegroeide vaste planten. Eventueel plat gewaaide planten afknippen.
- oprooien, scheuren, en herschikken vaste planten waar gecorrigeerd moet worden (augustus/september)
- zomeronderhoud vijvers
- maaien graspaden, eens per 2 tot 3 weken
- 2^e maaibeurt (gefaseerd) bloemrijk grasland
- vuilafvoer

Najaarswerkzaamheden

november-december

- onkruidvrij maken
- zwerfvuilverwijderen
- uitsluitend waar nodig afgestorven plantendelen afknippen en verwijderen.
- we laten zoveel mogelijk bladmateriaal, oude bloeiwijzen en zaaddozen op de planten zitten
- oud blad verspreiden ter bescherming tussen heesters en vaste planten; uitsluitend verstikkend blad op bodembedekkende planten verwijderen
- bollen planten
- compost aanbrengen
- herfstonderhoud vijvers

- maaien graspaden, eens per 2 tot 3 weken
- onderhoud bloemrijk grasland
- vuilafvoer

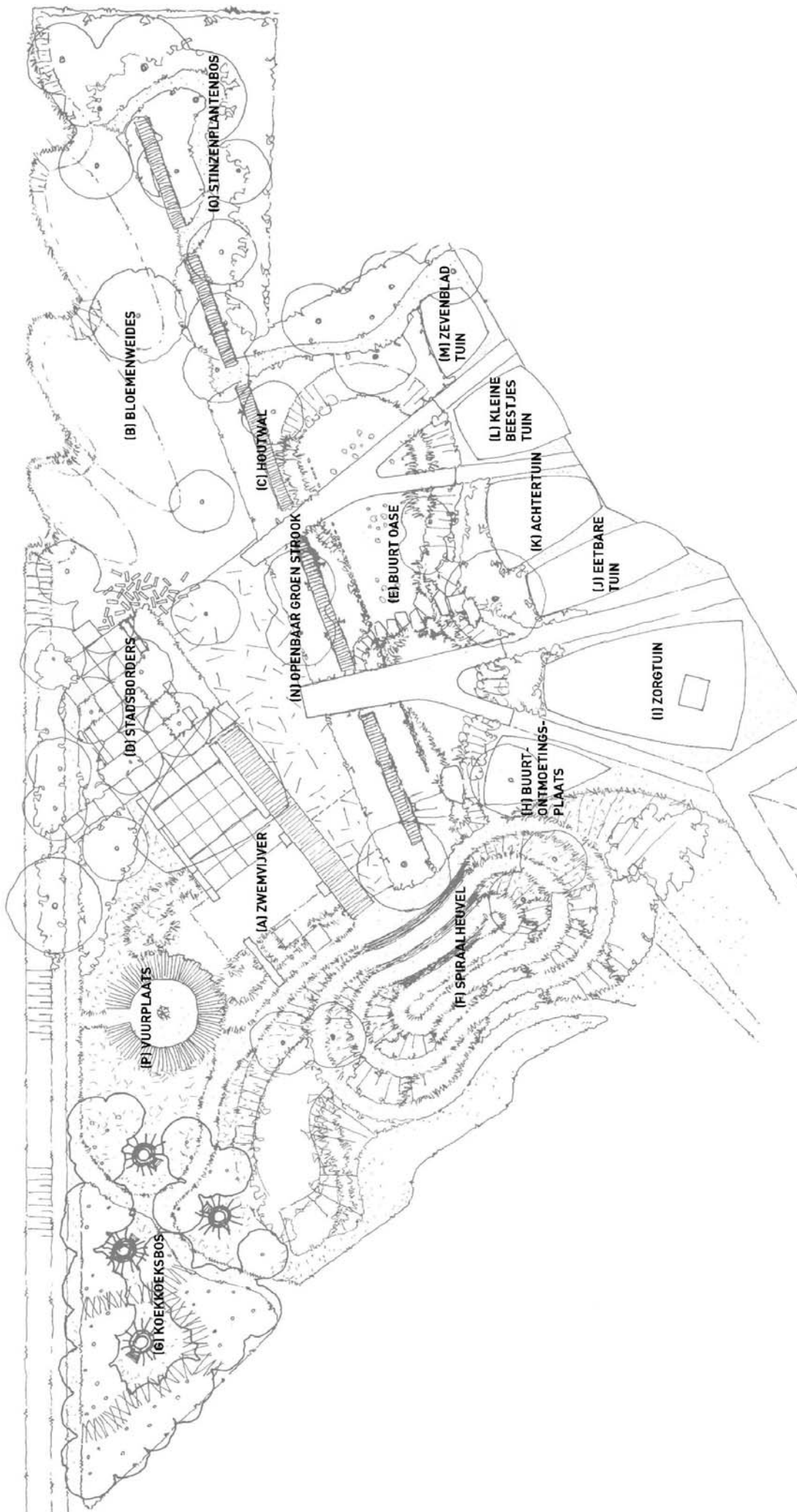
Wintersnoei:

januari - februari

- snoeien grote heesters, bomen en vruchtbomen
- knotten van wilgen, knothout verwerken in wilgenbouwwerken

3.3. Onderhoudskalender:

Werkzaamheden	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
voorjaarsbeurt beplanting			xx	xx								
onderhoudsbeurten beplantingen				x	x	xx	xx	xx	xx	xx	x	
najaarsbeurt beplantingen											xx	xx
wintersnoei bomen en heesters	xxxx	xxxx	xxxx									xxxx
Onderhoudswerk bloemrijk grasland/ bloemenweiden						xx						
Onderhoudswerk vijvers				xx				x	x			
Maaiwerk graspaden			x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	x x	

4. Specifiek onderhoud beplantingen deeltuinen

4.1. Zwemvijver

Vaknummer: A

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk: Gardenswimm

Wie voert onderhoud uit: Gardenswimm

4.2. Bloemenweides

Vaknummer: B

Omschrijving: Ingezaaide, kruidenrijke grasvegetatie met reliëf waarbij door verschillende vocht en voedselrijkdom een gevarieerde soortenrijkdom ontstaat. Bij de aanleg worden verschillende mengsels ingezaaid:

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed ontwikkelde bloemrijke grasvegetatie met uitsluitend inheemse plantensoorten

Beheermaatregelen:

- Maaien, 2 x per jaar (eind mei-half juni / half sept –half okt). maaisel afvoeren
- Blad afruimen (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Om betreding te reguleren kunnen frequenter gemaaide gras paden worden gemaakt op logische looproutes
- Gefaseerd en selectief maaien waarbij plaatselijk beplantingsrestanten, ten behoeve van insecten, vlinders, vogels worden gespaard

Aandachtspunten bij beheer:

- Maaien met licht materieel bij droog weer, verdichting van de grasmat moet worden voorkomen
- Consequent jaarlijks in dezelfde tijd (week) maaien
- Bij maaiwerkzaamheden beschadiging aan paden, padranden en padstructuren voorkomen
- Maaisel en overtollig blad afvoeren
- Betreding door recreatief gebruik beperken

4.3. Houtwal

Vaknummer: C

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

4.4. Stadsborders

Vaknummer: D

Omschrijving: De stadsborders bestaan uit verschillende kleinere en grotere vakken met een gemengde heester en kruidachtige beplanting. Een dubbele rij met grote lijsterbesbomen benadrukt het stadse straatkarakter. In de vakken en boomspiegels worden allerlei planten gekweekt die naast een sierwaarde ook deels eetbare producten voortbrengen. De borders zijn kleurrijk en gevarieerd van opzet met zowel inheemse als uitheemse soorten. Jaarlijks worden één en tweejarige kruiden en groeten gewassen opgekweekt en uitgezaaid.

Wie verantwoordelijk: ?

Wie voert onderhoud uit: ?

Streefbeeld:

- Goed gelaagde, kleur en structuurrijke begroeiing van solitaire en gegroepeerde vaste planten, lagere vullende en bodembedekkende soorten, één en tweejarige planten en bolgewassen

Beheermaatregelen:

- Snoei van bomen, heesters en klimheesters voor een open structuur en vruchtzetting (jaarlijks, januari-februari)
- Vroeg in het voorjaar voor de bolgewassen uitlopen afknippen van bloem en bladresten (jaarlijks, febr-maart), bij veel vroege bollen al laat in de herfst
- Overtollig afgestorven en ingewaaid blad weg halen (jaarlijks, febr-maart)
- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- Terug knippen vroeg bloeiende vaste planten, late bloeiers en structuurplanten krijgen dan alle ruimte (jaarlijks, juni-juli)
- In de zomer eventueel te sterk uitgroeiende planten wat inperken (jaarlijks juli-aug)
- In de herfst mag veel blad blijven liggen, ophopend blad afruimen (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Voorzaaien en opkweken van één- en tweejarigen
- Uitplanten een selectief wieden van één- en tweejarigen
- Opbinden/ steunen hoge soorten met rijshout
- Mulchen met bladcompost (jaarlijks)
- Indien nodig bemesten met organische mest, kalk en/of compost (jaarlijks)

Aandachtspunten bij beheer:

- Snoeiresten kunnen voor een groot deel blijven liggen als strooisellaag en geven de hoge beplanting steun in de zomer, wel oppassen voor verruiging
- Overtollig snoeisel en blad afvoeren, geen blad van de paden en gazons de beplanting in blazen

4.5. Buurtoase vaste planten borders

Vaknummers: E1

Omschrijving:

www.wildeweelde.org

De Buurtoaseborders bestaan uit min of meer natuurlijk gearrangeerde kruidachtige beplantingen met vaste planten soorten aangevuld met ingezaaide één en tweejarige. De borders zijn kleurrijk en gevarieerd van opzet met zowel inheemse als uitheemse soorten.

Wie verantwoordelijk: Maik van Lommel, Jan Greeve, Margo van Beem, Wankja Ferguson, Ruurd van Donkelaar

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed gelaagde, kleur- en structuurrijke begroeiing van solitaire en gegroepede vaste planten, lagere vullende en bodembedekkende soorten, één en tweejarige planten en bolgewassen

Beheermaatregelen:

- Vroeg in het voorjaar voor de bolgewassen uitlopen afknippen van bloem en bladresten (jaarlijks, febr-maart)
- Overtollig afgestorven en ingewaaid blad weg halen (jaarlijks, febr-maart)
- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- Terug knippen vroeg bloeiende vaste planten, late bloeiers en structuurplanten krijgen dan alle ruimte (jaarlijks, juni-juli)
- In de zomer eventueel te sterk uitgroeiende planten wat inperken (jaarlijks juli-aug)
- In de herfst mag veel blad blijven liggen, ophopend blad afruimen ((nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Inzaaien en selectief wieden van een en tweejarigen
- Opbinden/ steunen hoge soorten met rijshout
- Mulchen met bladcompost (jaarlijks)
- Indien nodig bemesten met organische mest, kalk en/of compost (jaarlijks)

Aandachtspunten bij beheer:

- Eerste jaar na aanplant de beplanting goed onkruidvrij houden, als de beplanting gesloten is kan er meer selectief gewied worden en kan er meer ruimte geboden worden aan één- en tweejarigen.
- Snoeiresten kunnen voor een groot deel blijven liggen als strooisellaag en geven de hoge beplanting steun in de zomer, wel oppassen voor verruiging
- Overtollig snoeisel en blad afvoeren, geen blad van de paden en gazons de beplanting in blazen

4.6. Buurtoase heesterborders

Vaknummer: E2

Omschrijving: Heesterbeplanting met een kruidachtige onderbegroeiing van bodembedekkende inheemse en stinzenplanten. De bodem is voedselrijk door goede groundbewerking en verrijking met organisch materiaal.

Wie verantwoordelijk: Maik van Lommel, Jan Greeve, Margo van Beem, Wankja Ferguson, Ruurd van Donkelaar

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed gelaagde begroeiing van lagere boomsoorten en heesters met voldoende lichtinval van de zijkanten
- Goed gesloten kruidachtige vegetatie van bodembedekkende vaste planten en stinzenplanten met slechts beperkte ingroei van grassen
- Aan de lichtere randen en op open plekken naar oeverzone overgaand in en meer grazige zoom en oevervegetatie

Beheermaatregelen:

- Correctiesnoei van boomvormers en open heesters voor een open structuur (jaarlijks, januari-februari)
- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- Maaien zoomvegetatie, maaisel afvoeren (twee maal jaarlijks, juni-juli en sept-okt)
- Ophopend blad afruimen, een beperkte bladlaag mag blijven liggen (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Plaatselijk grond licht verstoren om inzaai van tweejarigen te bevorderen
- Scheuren /hergroeperen bodembedekkende vaste planten en stinzensoorten

Aandachtspunten bij beheer:

- Eerste jaar na aanplant de beplanting goed onkruidvrij houden, als de beplanting gesloten is kan er meer selectief gewied worden en kan spontane ontwikkeling meer ruimte krijgen
- Snoeihout, maaisel en overtollig blad afvoeren, geen blad van de paden de zoomvegetatie in blazen/harken

4.7. Buurtoase vijver en oeverbeplanting

Vaknummer: E3

Omschrijving: De waterpartij bestaat uit een vijver met een natuurlijke grondwaterspiegel en een voedselrijke kleibodem en een hoger gelegen vijver van vijverfolie met een voedselarme zand-veen bodem. De oever en waterplantenvegetatie heeft een natuurlijk karakter en bestaat voornamelijk uit inheemse soorten. De vegetatie rond de natuurlijke vijver wordt voornamelijk beheerd via gefaseerd maaibeheer waarbij bepaalde delen graziger worden en andere delen hoger/ruiger. De bovenzijver wordt selectief gewied/ geplukt.

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed ontwikkelde, deels ruige oevervegetatie met opgaande oever en moerasplanten en vochtig grasland
- Goed ontwikkelde waterplantenvegetatie met onderwaterplanten
- Schralere oevervegetatie met soorten van voedselarmere bodem in de bovenzijver

Beheermaatregelen:

- Vroeg in het voorjaar afknippen van bloem en bladresten (jaarlijks, febr-maart), snoeisel afvoeren
- Afgestorven en ingewaaid blad weg halen (jaarlijks, febr-maart)
- Voorzichtig overtollige draadalgen verwijderen en bladresten in het water zo veel mogelijk verwijderen (jaarlijks, febr-maart)

- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- Maaien grazige delen (twee/driemaal jaarlijks, juni-juli, september-oktober), maaisel afvoeren
- In de zomer: zo min mogelijk ingrijpen i.v.m. ontwikkeling amfibieën en insectenleven
- Nazomer bij sterke groei waterplanten selectief dunnen (aug-sept)
- In de herfst ruimen we alleen overtollig blad weg, staande bloeiresten knippen we niet af voor het winterbeeld en overwintering van insecten (sept-okt)
- In het water dunnen we de zuurstofplanten flink uit zonder de bodem sterk te beroeren (sept-okt)
- Ingevallen bladeren zoveel mogelijk verwijderen (sept-okt)

Intensiveringmaatregelen:

- Inmaaien loop/struinpaadjes voor kinderen
- Gefaseerd en selectief maaien waarbij plaatselijk beplantingsrestanten, ten behoeve van insecten, vlinders, vogels worden gespaard

Aandachtspunten bij beheer:

- Maaien met licht materieel (maaibalk of bosmaaier) bij droog weer, beschadiging aan de oever moet worden voorkomen
- Maaisel en overtollig blad afvoeren
- Langzaam startende oeverplanten zoals koningsvarens onkruid vrij houden en in het beheer sparen

4.8. Spiraalheuvel

Vaknummer: F

Omschrijving: De spiraalheuvel vormt de overgang tussen de vaste plantencollectie en de Wilde Weelde Wereld. Dit willen we op termijn graag terug laten komen in een beplanting die van zeer gecultiveerd naar wild overloopt, concreet komt dit neer op een westzijde die aansluit op de tuin van Appeltern en op de oostzijde zal de beplanting volgens Wilde weelde principes worden aangelegd. Momenteel is de heuvel ingezaaid met éénjarige akkerbloemen, de paden gaan voorlopig gemaaid worden.

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

4.9. Koekoeksbos

Vaknummer: G

Omschrijving: Het Koekoeksbos is een speelbos bestaande uit een sterke, wat ruige beplanting met uitsluitend sterke inheemse boom en heestersoorten. Een deel van de bomen en heesters wordt als hakhout beheerd waarbij het vrij komende materiaal weer toepasbaar is als materiaal voor de aanwezige speelaanleidingen.

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Vrij open tot gesloten beplanting van steeds weer kortgezette, geknotte, boomstobben
- Heesterbeplanting van inheemse struweelsoorten die aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten met bloei en bes.

- Een grazige zoomvegetatie met ruigere, kindererosiebestendige inheemse planten beter

Beheermaatregelen:

- Afhankelijk van de soort , 3 tot 15 jaar, afzetten / knotten van de heesters (nov- jan)
- Na het knotten bijsteken / bijplanten jonge stekken van gewenste soort ter vervanging van oude afgestorven stobben
- Maaien zoomvegetatie (twee maal jaarlijks, juni-juli en sept-okt),
- Ophopend blad afruimen, een beperkte bladlaag mag blijven liggen (afhankelijk van boomsoort) (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Selectief een enkele opgaande heester of lage boomvormer in het hakhout laten staan
- Inmaaien loop/struipaadjes voor kinderen

Aandachtspunten bij beheer:

- Al het snoeihout, snippers, maaisel en overtollig blad afvoeren, geen blad van de paden en gazons de zoomvegetatie in blazen

4.10. Adoptietuin: Buurtontmoetingsplek

Vaknummer: H

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk: Maik van Lommel, Jan Greeve, Margo van Beem, Wankja Ferguson, Ruurd van Donkelaar

Wie voert onderhoud uit: Maik van Lommel, Jan Greeve, Margo van Beem, Wankja Ferguson, Ruurd van Donkelaar

4.11. Adoptietuin: Zorgtuin

Vaknummer: I

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk:

Erik Bretveld, Yvon Schuler, Bertus Kamphuis

Wie voert onderhoud uit: Erik Bretveld, Yvon Schuler, Bertus Kamphuis

4.12. Adoptietuin: Eetbare tuin

Vaknummer: J

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk: Hoveniersbedrijf Giel van der Palen, Noam Schipper

Wie voert onderhoud uit: Hoveniersbedrijf Giel van der Palen, Noam Schipper

4.13. Adoptietuin: Achtertuin

Vaknummer: K

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk: Soontiëns hoveniers, Emiel Versluis

Wie voert onderhoud uit: Soontiëns hoveniers, Emiel Versluis

4.14. *Adoptietuin: Kleine beestjes tuin*

Vaknummer: L

Omschrijving:

Wie verantwoordelijk: Wankja Ferguson

Wie voert onderhoud uit: Wankja Ferguson

4.15. *Adoptietuin: Zevenbladtuin*

Vaknummer: M

Omschrijving: Een kleine omhaagde tuin met zitplek en 1 grote border. “standaard”beplanting met cultuurplanten in combinatie met zevenblad.

Wie verantwoordelijk: Connie Ettema

Wie voert onderhoud uit: Connie Ettema

Streefbeeld: Klassieke tuinplant met variatie in structuur en kleur. Gebruik van cultuurplanten en zevenblad.

De tuin is verdeeld op een paar manieren:

- van links naar rechts: bodembeheer.
Links is de pure kleibodem van Appeltern, rechts is de bodem verrijkt met basaltmeel, compost en (geente) bemesting.
- verschil zijkanten en middenstuk: manier van aanplant.
De zijkanten en een heel smal stukje onderlangs zijn ingeplant als een soort prairietuin, dus alle soorten door elkaar.
Het middenstuk is als een Engelse border, met verschillende grotere groepen van beplanting.
Bij beide stukken is het zevenblad meegenomen als onderdeel van het beplantingsplan.

Beheermaatregelen: Standaard onderhoud als in een tuin:

- snoeien haag, strak in een trapezium vorm (gelijk aan de hoek van de cortenstalenwand)
- snoeien haag, hoogte is nog nader te bepalen (wegens oplossing zoeken voor ander beeld bij cortenstalen wand)
- onkruid weghalen uit haag en halfverharding
- border standaard onderhoud. Alle zwerfonkruiden verwijderen, behalve het zevenblad (niet schoffelen). In vroege voorjaar vaste planten terugknippen. In zomer sommige soorten terugknippen om tweede bloei te bevorderen, mooi beeld te blijven houden en andere soorten de ruimte te geven.

Intensiveringsmaatregelen:

- In het grote groepen gedeelte moet het zevenblad “ op zijn plek blijven”
- In het prairiegedeelte wordt bekeken of het nodig is de komende jaren selectief bepaalde soorten te ondersteunen of te temperen

Aandachtspunten bij beheer:

- In de gaten houden of het zevenblad gaat uitzaaien, zowel in de tuin als in de omgeving (www.buuradoptietuinen/appeltern)

4.16. Openbaar groen strook

Vaknummer: N

Omschrijving: Proefvakken met kruidachtige beplantingen die geschikt zijn voor openbaar groen. Het beheer wordt hier zeer extensief gedaan met klepelmaaier. Gaan we dat hier redden? Of is er ook een kleine klepelmaaier?

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed gelaagde, kleur- en structuurrijke begroeiing van solitaire en gegroepede vaste planten, lagere vullende en bodembedekkende soorten, één en tweejarige planten en bolgewassen

Beheermaatregelen:

- Ophopend blad afruimen, een beperkte bladlaag blijft liggen (nov-dec)
- Klepelen van de beplanting op 10 -15 cm (jaarlijks, febr-maart)
- Nakijken beplanting na de winter, waar nodig losmaken van de bodem (doorlooppaadjes) en inboeten uitval (febr-maart)
- Indien nodig aanvullend bemesten met organische mest, kalk en/of compost (febr-maart)
- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- In de zomer eventueel te sterk uitgroeiende planten wat inperken (jaarlijks juli-aug)

Aandachtspunten bij beheer:

- Iedere verstoringen zoveel mogelijk beperken, zoveel mogelijk werken met handkracht, rijsporen etc. in de kruidlaag voorkomen

4.17. Stinzenplantenbos

Vaknummer: O

Omschrijving:

Aangeplant jong loofbos met solitaire inheemse en cultuurhistorische parkbomen en een open heestervegetatie in cultuurhistorisch sortiment. In de kruidlaag een nog ontwikkelende onderbegroeiing van stinzeplanten en inheemse bosplanten. Het hoogtepunt van de beplanting valt in het voorjaar en de voorzomer. Vanwege het wat latere openingstijdstip van Appeltern worden geen hele vroeg bloeiende soorten toegepast.

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Goed gelaagde beplanting met solitaire en groepsgewijs geplante bomen en heesters met een rijke onderbegroeiing van stinzenplanten, inheemse bosplanten en bolgewassen

Beheermaatregelen:

- Heel vroeg in het voorjaar voor de bolgewassen uitlopen afknippen van bloem- en bladresten (jaarlijks, febr-maart)
- Overtollig verstikkend afgestorven en ingewaaid blad weg halen (jaarlijks, febr-maart)
- Ongewenste ingroei van onkruiden verwijderen, uittrekken en wieden, niet schoffelen (maandelijks, febr.-nov)
- Terug knippen vroeg bloeiende vaste planten, structuurplanten zoals varens krijgen zo meer ruimte en aandacht (jaarlijks, juni-juli)
- In de zomer eventueel te sterk uitgroeiende planten wat inperken (jaarlijks juli-aug)
- Ophoepend blad afruimen, een beperkte bladlaag mag blijven liggen (afhankelijk van boomsoort) (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

- Mulchen met bladcompost (jaarlijks)
- Indien nodig bemesten met organische mest, kalk en/of compost (jaarlijks)

Aandachtspunten bij beheer:

- Eerste jaar na aanplant de beplanting goed onkruidvrij houden, als de beplanting gesloten is kan er meer selectief gewied worden en kan spontane ontwikkeling meer ruimte krijgen
- Overtollig snoeisel, knipsel, maaisel en blad afvoeren, geen blad van de paden en gazons de beplanting in blazen/harken

4.18. Vuurplaats

Vaknummer: P

Omschrijving: Landschappelijk aangelegd terrein met een grote vuurplaats omzoomd door een bloemenweide

Wie verantwoordelijk:

Wie voert onderhoud uit:

Streefbeeld:

- Robuuste ontmoetingsplek met vuurplaats en zicht op het landschap
- Omzoomd door open grasland/ gazon een goed ontwikkelde kruidenvegetatie van bloemrijk grasland
- Gemaaide paden in patroon of in willekeurige vorm

Beheermaatregelen:

- Maaien graspaden, extensief eens per twee tot vier weken
- Maaien bloemrijk grasland (twee maal jaarlijks, juni-juli en sept-okt), maaisel afvoeren
- Bladresten afruimen van gazon (nov-dec)

Intensiveringmaatregelen:

-

Aandachtspunten bij beheer:

- Iedere verstoringen beperken, zoveel mogelijk werken met handkracht, rijsporen etc. en verdichting in de gazons en boven de wortelzones van de bomen voorkomen

5. Verhardingen, halfverhardingen en speelondergronden:

De verharding bestaat uit

De halfverharding bestaat uit

De ondergronden onder en rond speelaanleidingen bestaan uit

Schoonhouden bestrating:

- Bij iedere onderhoudsbeurt aanvegen bestrating, let op glijgevaar bij droog zand op tegels!
- Bij Controle op losliggende tegels en kantopsluitingen, direct herstellen
- Onkruidvrij maken d.m.v. mechanische behandeling: branden, schrapen of vegen

Schoonhouden halfverharding:

- Onkruidvrij houden d.m.v. mechanische behandeling: schoffelen en harken
- Bij iedere onderhoudsbeurt waar nodig aanharken en egaliseren

Bodemmateriaal:

Ook het bodemmateriaal onder en om de speelaanleidingen dient goed onderhouden te worden.

Onderhoud zand en grindbodems en bodems van houtsnippers en boomschors onder en om speelaanleidingen en speeltoestellen		
<i>Controle</i>	<i>Frequentie</i>	<i>Onderhoudsmaatregel</i>
Gevaarlijke situaties Stukjes glas, blik etc.	Dagelijks	Opruimen/herstellen
Vervuiling, honden- kattenpoep	Dagelijks	Opruimen
Verspreiding buiten het vak	Wekelijks	Aanharken, bijeenvegen
Schokdempende werking, dikte, kuilen etc.	Maandelijks	Egaliseren, spitten en harken
Onkruidgroei	Maandelijks	Handmatig verwijderen Schoffelen en harken
Afwatering	Kwartaal	Doorspitten, herstellen
Laagdikte, vertering materiaal	Jaarlijks	Aanvullen materiaal

6. Afrasteringen en omheiningen

Omschrijving:

Nakijken afrasteringen en omheiningen:

- Bij iedere onderhoudsbeurt omheiningen nakijken op eventuele gaten door vandalisme en op aanwezige scherpe uitsteeksels
- Halfjaarlijkse controle op losstaande palen, strakheid en algehele stabiliteit

- Wilgenvlechtschuttingen halfjaarlijks controleren op stabiliteit en verrotting, waar nodig herstellen

7. Bouwkundige elementen

Omschrijving:

Pergolaconstructies:

- Bij iedere onderhoudsbeurt pergola's nakijken op eventuele beschadigingen, losse bouten etc. door vandalisme en op aanwezige scherpe uitsteeksels
- Halfjaarlijkse controle op losstaande palen, strakheid en algehele stabiliteit

8. Speelaanleidingen

8.1. Wettelijke kaders en veiligheid rondom spelen:

Door te spelen in een natuurlijke en uitdagende buitenruimte, vormgegeven met natuurlijke materialen, ontwikkelen kinderen hun motoriek en leren ze spelenderwijs met risico's om te gaan. Dit is belangrijk voor de gezonde ontwikkeling van elk kind. In een buitenruimte, bewust aangelegd met het oog op uitdagend spelen en ontdekken, zijn 'kleine ongelukjes' niet uit te sluiten. Veiligheid en uitdaging zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Kinderen hebben het recht op het leren kennen en beheersen van hun eigen grenzen en daar hoort de afweging van mogelijk risico natuurlijk bij.

Rondom speelaanleidingen en bij de inrichting van een meer natuurlijk en avontuurlijk speelterrein gelden een aantal wettelijke kaders die wij hier nader proberen toe te lichten: De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) is toezichthouder en handhaver van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Het WAS is een wet die zegt dat speeltoestellen veilig geproduceerd en beheerd moeten worden. Deze wet is er om te voorkomen dat kinderen tijdens het spelen op/met speeltoestellen risico's lopen die ze zelf niet kunnen inschatten, zoals snijden, vallen of klem komen zitten.

Speeltoestellen en de inrichting van speelruimten moeten voldoen aan de normen zoals aangegeven in het WAS. Hiertoe berust bij de eigenaar, de beheerder of de gebruiker van het terrein de verplichting speeltoestellen en speelaanleidingen vóór ingebruikname eenmalig te laten keuren door een door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Aangewezen Keuringsinstantie (AKI), waarna er bij goedkeuring een certificaat wordt verstrekt.

Over de veiligheidseisen waaraan de natuurlijk ingerichte speeltoestellen/constructies in speelbossen en op **natuurlijke speelterreinen** moeten voldoen bestaat nog onduidelijkheid. Sommige 'speeltoestellen' zijn door de kinderen zelf aangelegd, andere zijn door of op verzoek van de eigenaar/beheerder aangelegd. Speeltoestellen die door of in opdracht van de eigenaar/beheerder zijn aangelegd moeten voldoen aan de eisen van het WAS. 'Speeltoestellen' die door de kinderen zelf zijn aangelegd (bijvoorbeeld een van takken gebouwde hut); een constructie met een tijdelijk karakter, vallen niet onder het WAS. Natuurlijke speelruimten, lijken in de regel niet, of slechts minimaal, ingericht met in het Attractiebesluit aangeduide speeltoestellen. De huidige wet en regelgeving kent echter voor elke constructie die geconstrueerd is met het doel kinderen uit te nodigen tot spel, de verplichting deze te laten keuren.

Voor welke elementen van het natuurlijk ingerichte speelterrein de verplichting tot keuren geldt, wordt bepaald door het bedrijf (AKI) dat keuring en certificering uitvoert.

De beheerder of eigenaar van het speelterrein heeft áltijd **zorgplicht** voor het gehele terrein, omdat hij een bepaalde verantwoordelijkheid heeft voor de veiligheid van kinderen. Ongeacht of de inrichting en de elementen als speeltoestellen onder het WAS vallen of niet. Speeltoestellen, speelaanleidingen, ondergronden, beplanting, bestrating enzovoorts moeten steeds nagelopen worden op mogelijke gebreken (onveiligheid). Voor speeltoestellen en attracties, maar ook voor speelaanleidingen en zelfs natuurspeelterreinen, geldt de wettelijke plicht het gebruik en de controle bij te houden in een logboek. Minimaal één keer per jaar moet de speelruimte worden geïnspecteerd. Inspectie kan en mag door de beheerder/eigenaar zelf gebeuren. Een inspectiebureau kan hierbij ondersteuning bieden. Voordeel van een externe inspectie is dat er met een 'frisse blik' gekeken wordt naar het terrein. Het 'inspectierapport' is een adviserend rapport.

Alleen inspecteurs van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA) zijn wettelijk bevoegd om een speeltoestel/ondergrond goed dan wel af te keuren. De inspecteurs van de VWA controleren de wet. Zij controleren of de eigenaren/beheerders van het terrein zich aan het WAS houden. Deze inspecteurs kunnen gevraagd en ongevraagd langskomen.

Uiteindelijk moet ook het 'gezond' verstand bepalen of er sprake is van een onveilige situatie of een aanvaardbaar risico op het terrein. Een risicoanalyse moet worden uitgevoerd waarbij inzichtelijk kan worden gemaakt welke mogelijke risico's er kunnen ontstaan. Het kan zijn dat de eigenaar/beheerder bewust kiest voor bepaalde risico's. Het is van belang deze risico's in de risicoanalyse goed te onderbouwen. Tegen de aanwezigheid van ongewenste risico's of mogelijk nog te ontwikkelen risico's dienen maatregelen te worden genomen.

De risicoanalyse wordt meegewogen in het keuringsrapport van de AKI en weegt mee in het goed dan wel afkeuren door de ambtenaar van het VWA. Kan de eigenaar, beheerder of gebruiker zich niet vinden in het keuringsrapport van de AKI, dan is het mogelijk dit voor te leggen bij het VWA.

Informatie over spelen, veiligheid en keuring: www.allesoverspelen.nl, www.vwa.nl.

8.2. inspectie speelaangelegenheden:

Het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen verplicht elke beheerder van een speelgelegenheid om een logboek bij te houden waarin alle gegevens over inspectie, onderhoud en reparaties van speeltoestellen zijn bijgehouden. Voor het beheer van speelaanleidingen is een dergelijk logboek, hoewel nog niet verplicht, aan te raden.

Voor de inspectie van de Voedsel en Waren Autoriteit is het logboek een hulpmiddel om te controleren of het onderhoud door de beheerder voldoet aan het Warenwetbesluit. Het logboek kan een rol spelen bij aansprakelijkheidsvraagstukken en geeft inzicht in de genomen maatregelen naar aanleiding van een eventueel ongeval.

Soorten inspecties:

De Europese Norm EN 1176 noemt drie soorten inspecties:

1. *Visuele inspectie:* Deze vindt wekelijks tot maandelijks plaats en hierbij kijkt men of er een gevaarlijke situatie is ontstaan als gevolg van het gebruik, vandalisme of weersomstandigheden. Er zijn onderdelen gebroken, afgescheurde takken, kapotte scherpe stenen of tegels, afgebroken stucwerk, scherpe scheuren in houtwerk, ontstane kuilen of drempeltjes.

2. *Functionele inspectie*: Deze vindt eens per maand tot eens per kwartaal plaats en controleert gedetailleerder de toestand waarin de speelaanleidingen zich bevinden. Hierbij wordt gelet op algehele stand en stabiliteit van de constructies, losse bouten en moeren, stabiliteit van metsel en stapelwerk, stabiele ligging en inbedding van grote stenen en stammen, dikte van bodemmateriaal.

3. *Grote inspectie*: Tenminste eenmaal per jaar wordt gekeken naar de totale conditie en veiligheid van de speelgelegenheid. Hierbij wordt gelet op verouderingsverschijnselen zoals corrosie, houtrot, slijtage etc.

Soorten onderhoud:

Het onderhoud is in drie taken te verdelen:

1. *Inspectief onderhoud*: regelmatig alle onderdelen van de speelgelegenheid controleren op gebreken.

2. *Preventief onderhoud*: hieronder vallen alle werkzaamheden om gebreken en slijtage tegen te gaan zoals schoonmaken en aandraaien bouten van bevestigingspunten van hout.

3. *Correctief onderhoud*: hierbij worden reparaties uitgevoerd om aangetroffen gebreken te corrigeren.

Alle frequenties van inspectie en onderhoud zijn afhankelijk van de gebruiksintensiteit.

Inspectie activiteit:

Controle op acute onveilige situaties

dagelijks tot wekelijks

Controle op rommelige situaties

dagelijks tot wekelijks

Controle op vervuiling

maandelijks

Controle op beschadiging van constructie

maandelijks

Controle op stabiliteit, stand en draagvermogen

maandelijks

Controle op aantasting van de verflaag

halfjaarlijks

Controle op aantasting materiaal

halfjaarlijks

Onderhoud speelaanleiding:		
<i>Controle</i>	<i>Frequentie</i>	<i>Onderhoudsmaatregel</i>
Acute onveilige situaties Scherpe randen, splinters	Dagelijks	Direct herstellen
Rommelig materiaal en verspreiding buiten het speelgebied	Dagelijks	Opruimen, bijeenhalen
Vervuiling	Wekelijks	schoonmaken
Beschadiging van constructie	Maandelijks	herstellen
Stabiliteit, stand en draagvermogen	Maandelijks	Direct maatregelen nemen tot herstel
Aantasting verflaag	Halfjaarlijks	Indien noodzakelijk bijwerken om verdere slijtage tegen te gaan
Aantasting materiaal	Halfjaarlijks	Indien noodzakelijk tot reparatie overgaan

8.3. Omschrijving aanwezige speelaanleidingen

Vogelnesten:

Materiaalomschrijving:

Specifieke onderhoudsaspecten:

Cornus mas 'Jolico'	Gele kornoelje	
Halesia carolinae	Sneeuwkllokjesboom	
Aronia prunifolia 'Nero'	Appelbes	
Aronia prunifolia 'Viking'	Appelbes	
Aronia prunifolia 'Aron'	Appelbes	
Aronia prunifolia 'Hugin'	Appelbes	
Amelanchier rotundifolia	Krentenboompje	
Ribes odoratum		
Elaeagnus multiflora	Olijfwilg	
Elaeagnus umbellata 'Red Cascade'	Olijfwilg	
Elaeagnus umbellata 'Ruby'	Olijfwilg	
Rosa gallica 'Ófficinalis'	Ap;othekersroos	
Buddleia Weyeriana		
Decaisnia fargesii	Augurkenstruikl	
Rosa glauca	Bergroos	
	Paarse framboos	
	Japanse framboos	
Morus nigra	Zwarte moerbei	

Vaknummer D: Vaste planten

Wetenschappelijk naam	Nederlandse naam	opmerkingen
Allium ursinum	Daslook	
Rubus saxatilis	Steenbraam	
Matteuccia struthiopteris	Struisvaren	
Allium paradoxum	Armbloemige look	
Allium tuberosum	Knoflookbieslook	
Allium ampeloprasum	Oerprei	
Brassica	Eeuwig moes	
Campanula rapunculus	Repelsteeltje	
Chaenopodium bonus-henricus	Brave hendrik	
Cirsium oleraceum	Moesdistel	
Fragaria vesca 'Baron von Solomacher'	Bosaardbei	
Geranium nodosum	Ooievaarsbek	
Hemerocallis 'Green Flutter		
Hemerocallis " Sammy Russell'	Daglelie	
Hesperis matronalis 'Alba'	Damastbloem	
Hosta fortunei 'Hyacinthina'	Hartlelie	
Hosta x tardiana 'Halcyon' '	Hartlelie	
Myrrhis odoratus	Roomse kervel	
Viola cornuta 'Boughton Blue'	Viooltje	
Viola sororia 'Freckles'		
Viola odorata	Maarts viooltje	
Chelone obliqua 'Alba'	Schildpadbloem	
Alcea rosea 'Nigra'	Stokroos	
Althaea officinalis	Heemst	
Artemisia absinthium	Absinth	
Artemisia arbotanum	Citroenkruid	
Calamintha nepeta 'Blue Cloud'	Steentijm	
Crambe maritima	Zeekool	
Cynara cardunculus	Kardoen	
Fagopyron dibotrys	Vaste boekweit	

Foeniculum officinalis 'Giant Bronze'	Venkel	
Helianthus tuberosus	Iopinamboer	
Helichrysum italicum		
Lathyrus tuberosus	Aardaker	
Marrubium vulgare	Malrove	
Melilotus officinalis	Gele honingklaver	
Mentha longifolia 'Buddleja'	Hertsmunt	
Nepeta catarica	Kattenkruid	
Pastinaca sativa	Pastinaak	
Phlomis samia		
Phlomis tuberosa		
Potentilla recta	Rechte ganzerik	
Salvia officinalis	Salie	
Salvia officinalis 'Purpurea'	Salie	
Salvia sclarea	Scharlei	
Sanguisorba minor	Pimpernel	
Stachys officinalis	Betonie	
Verbena urticifolia	Wit ijzerhart	

Vaknummer D: Een- en tweejarigen

Wetenschappelijk naam	Nederlandse naam	opmerkingen
Claytonia sibirica	Roze winterpostelein	
Dipsacus pilosus	Kleine kaardebol	
Bellis perennis	Madeliefje	
Smyrniolum olusatrum	Zwartmoeskervel	
Alcea rosea 'Nigra'	Stokroos	
Allium porrum	Prei	(laten bloeien!)
Amaranthus sp	Rode amaranth	
Amaranthus cruentus	Amaranth	
Anethum graveolens	Dille	
Atriplex hortensis	Tuinmelde	
Beta vulgaris cicla	Snijbiet – regenboogmengsel	
Brassica nigra	Zwarte mosterd	
Bunias orientalis	Grote hartvrucht	
Calendula officinalis	Goudsbloem	
Cichorium intibus	Cichorei	
Cirsium oleraceum	Mariadistel	
Diplotaxis tenuifolia	Wilde rucola	
Helianthus annuus 'Red Prado'	Zonnebloem	
Leonurus cardiaca	Hartgespan	
Lupinus angustifolius	Lupine	
Malva alcea	Vijfdelig kaasjeskruid	
Malva moschata	Muskuskaasjeskruid	
Phaseolus coccineus	Pronkboon	(aan piramide)
Tagetes 'Linnaeus'	Afrikaantje	
Tagetes lucida	Mexicaanse dragon	
Tagetes tenuifolia 'Lemon Gem'	Afrikaantje -geel	
Tagetes tenuifolia 'Tangerine Gem'	Afrikaantje -oranje	
Mesembryanthemum crystallinum	IJskruid	
Scabiosa atropurpurea	Schurftkruid	

